

Futbolun yardımsever tarafı

Afetlerde, zor durumlarda halkın yanında olanların kültürü: "Ultra"

Futbolun barışçıl, yardımsever ve sportmen yanını yansıtan ultra kültürü; holiganlığa karşı olarak son 40 yıldır tüm dünya tribünlerinde benimsenen bir anlayış. Doğal afetler, toplumsal sorunlar gibi meselelerde futbolun yardımsever yanını ortaya çıkaran ultra kültürüne sahip taraftar grupları Kahramanmaraş depreminde de yardım elini uzattı.

Haber ve Fotoğraf: Ramazan Dinç

Bu haber yazımında ünlü spor yazarı Simon Kuper'in deyişleriyle "Futbolun asla sadece futbol olmadığını" hatırlatan ultra kültürüne mensup bir muhabirin perspektifinden ultra kültürünü inceledik.

Ultra, en temel anlamıyla bir futbol takımına gönül veren tarafların hem takımlarına hem de toplumsal meselelerle ilgili çalışmalar yapması ve destekler vermesidir. Endüstrileşen futhola karşı, kendine has manifestosu olan fanatizm ve holiganlıktan uzak bir kültürdür. Holiganlığın temelinde çevreye zarar vermek ve şiddet varken ultra kültüründe amaç takıma destek, Ultra kültürüne sahip taraftar grupları, takımlarının yanında toplumsal meselelere de derin edimlerini medeniyetle sosyolojik düşümlerdir.

Bilinen ilk ultra grubu 1950'de aktif hale gelen Hajduk Split taraftar grubu Torcida'dır. Onu 1951'de Fedelissimi Granada takip etmiştir. 20. yüzyılın sonlarına doğru da ultra kültürü, "Liberta Per Gli Ultras" (Ultrasla Özgürlük) sloganıyla dünya çapında birçok taraftar grubunu etkilemiştir.

Dünyadaki ultra kültürü örnekleri

"Futbolun barışın bir sembolü olduğuna inanıyoruz"

Premier Lig'in en önemli takımlarından olan Manchester United'in The Red Army taraftar grubu, ultra kültürünü benimseyerek 1970'lerde kurulmuştur. O tarafların itibaren seçtiği sosyal sorumluluk projelerine imza atan grup, hala etkili çalışmalarına devam etmektedir. Fırat Haber olarak The Red Army taraftar grubunun emektaşlarından Mohammad Birkekar

ile söyleştik.

1994'ten beri mensubu olmakta gurur duyduğunuz taraftar grubunu anlatırken, İngiltere'deki futbol ortamını şöyle anlattı:

"İngiltere'de ultra oluşumu deplasman taraftarlığı ile başladı. O dönemlerde deplasman taraftarlarının çoğu holiganizmi savuruyordu. Holiganizmi amaç edinen bu gruplar ilke yanında birçok karyesaya neden oldular. Daha sonra hükümet tarafından alınan ortak kararlar bu grupları durdurdu."

Manchester United taraftarı olma deneyiminin 1994'te başladığını belirten Birkekar, "Suriye'de doğup büyüdüğüm birisi için Manchester United'in evini ziyaret etmek bir rüya gibiydi. Tribünlerde takıma destek veren arkadaşlarımızla beraber holiganizme karşı her zaman dik duruş sergiledik. Biz tribünler için futbol sadece bir rekabet değil, aynı zamanda bir hayat felsefesi olmuştur. The Red Army taraftar grubu olarak deplasmana gelen taraftar gruplarını en iyi şekilde karşılayıp, futbolun barışın bir sembolü olduğuna inanıyoruz. Küfre ve şiddete mahal verilmemesi için elimizden geleni yapıyoruz" ifadeleriyle futbolun sportmen yanını vurguladı.

"Çocuk hastanelerini gezip onlara oyuncuklar veriyoruz"

Taraftar grubu olarak futbolun önceliğinden ziyade ultra kültürünün yardımsever yanını vurgulayan Birkekar, "Futboldan ziyade çocuk hastanelerini ziyaret ediyor çocuklarımızı hediyeler verip sevinçlerine ortak oluyoruz. Kan-serden mustarip insanlara yardım etmek için her yıl Liverpool'a karşı bir yardım maçı düzenliyoruz. The Red Army taraftar grubu olarak dünyada bazı gruplar ve takımlara ortak paydadayız. Bu takımlardan biri de Galatasaray. Onları her zaman

destekliyoruz ve izliyoruz" dedi.

"Antifaşist Celtic Taraftarları Cephesi"

İskoçya'nın önde gelen takımlarından olan Celtic'in ünlü taraftar gruplarından biri olan Green Brigade (Yeşil Tugay), 2006 yılında faaliyete geçti. Göçmen bir topluluk tarafından oluşturulan grup, İrlanda'dan İskoçya'ya göç eden halk tarafından kurulmuş.

Green Brigade taraftar grubu kendini "Antifaşist Celtic Taraftarları Cephesi" olarak tanımlıyor. Stadyumda ve ekranlarda maç izleyen futbolseverleri koreografi, meşale ve ırkçılığa karşı açtıkları pankartlarla tanıtılan Yeşil Tugaylar, ultra kültürüne de sıkı sıkıya bağlılar. Takımlarına desteğe gittikleri her maçta kapitalizme, savaşa ve ırkçılığa karşı açtıkları pankartlarla ultra kültürünü yaşatmaya devam ediyorlar. Futbol dışındaki konulara gösterdikleri hassasiyet ve yaşanan haksızlıklara karşı verdikleri mücadele de ön plana çıkıyorlar. Aynı zamanda düzenledikleri yardım kampanyalarıyla da mağdurların sesi olmaya devam ediyorlar.

Türkiye'deki ultra taraftar grupları

Türkiye'de büyük şehir ve Anadolu takımlarında birçok ultra kültürüne sahip taraftar grubu bulunuyor. Biz bu yazımızda, Sakaryaspor, Fenerbahçe, Adanadem Spor ve Diyarbakirspor taraftar gruplarının ultra kültürü anlayışlarını deritledik.

Sakarya'nın "en büyük sivil topluluk örgütü" Tatangalar

"Ultra kültürü futbolseverlerin de ortak dilidir" Sakaryaspor'un ünlü taraftar grubu

Tatangalar, yalnızca Marmara Bölgesi'nde değil uluslararası düzeyde line kavuşmuşlar. Öyle ki Endonezya'da bir futbol takımı kurup adını "Tatangalar" koymuşlar. Tribün liderlerinden biri olan Eray İskik, Tatangalar'ın taraftarlığına gicini şöyle anlattı:

"Tatangalar Sakarya şehrinin en büyük sivil topluluk örgütüdür. 1990 yılında altıyıncı ayınca taraftarından kurulmuştur. Tatangalar maratonunda doğmuştur, maraton sadece Sakaryaspor adını çağrıştırdığı basamaklar değil maratonun sevinç korusu olmak ile yetinmeyerek ayrıca yasağın omzunda, bazen bir direniş sembolü bazen de bir yarınca kucak olmuştur. Adnan anlamı savaşçı, Kazderekli kahvesi Savaş'ları en değer verdiği, yaşayışında mana, duruşunda berklük olan bizonlara verdiği isimdir Tatanka. Kazderekli topraklarından binlerce kilometre uzakta, bir Anadolu kentinin taraftarlarının kendilerine Kazderekli'lerin en sadık dostlarından birini çizerek seçmesi de tesadüf değildir elbette."

Ultra kültürünün futbol seyrininin organize hareket etmesindeki önemini altını çizen İskik, "Ultra kültürü futbolseverlerin de ortak dilidir" diyor. Futbolcu ve futbolseverlerin okuma yazma oranı düşük olursa futbol killelerin afyonudur" sözünü doğrulaması oluyor. Fakat ultra kültürü bu tezi tamamen çürüten bir kültürdür. Bunun asrısı holiganlığa kaçmaz. Biz holigan değil ultra kültürünü oluşturan bireyleriz" dedi.

"Kahramanmaraş depreminin ardından hemen deprem bölgelerine gittik"

1999'da Gölcük depreminin yaşayan Sakaryalılarla depremine yakından şahit olan Tatangalar, Kahramanmaraş merkezli depreme de hemen harekete geçmiş; "1999 depreminin yaşayınlar olarak

bizler insanları ne durumda olduğunu çok iyi biliyoruz. Kahramanmaraş depreminden sonra kendi aramızda bir ekip çıkarıp deprem bölgesine gittik. Sakaryaspor yönetimi, Tatangalar grubu ve halkımızla beraber depremden etkilenen bütün şehirlere yardım kolileri gönderdik. Bunun yanı sıra deprem bölgesinde kurduğumuz Sakarya aşevinde 4 öjeğin sıcak yemek dağıtımını yapıp kecek karamanda buluyoruz. Bölgele kurduğumuz koordinasyon merkezimizde çok sayıda yiyecek var; ihtiyaç olan herkese yardımında buluyoruz. Bizler sadece bir taraftar grubu değil aynı zamanda sivil topluluk örgütüüz."

"Endonezya'da kurduğumuz futbol takımına Tatangalar adını verdik"

Ultra kültürünün yardımsever yanına dair örnekler veren İskik, bu kültürün önemini ve etkisinin büyüklüğünü şu sözlerle anlattı: "17 Ağustos depreminin yaşayınlar olarak doğal afetle mücadele eden karamanlara yardım ve desteke buluyoruz. Bilhassa köy okullarına yardım ediyoruz. Çevremizdeki ve şehrimizdeki maddi durumu elverişli olmayan ailelerimize çeşitli yardımlarda buluyoruz ve elimizden geldiğince devam ettirmeye çalışıyoruz. Yapıtığımız yardımları gündenden uzak tutmaya çalışıyoruz. Bu yüzden bir holigan armasını kendimize yakıştırmıyoruz."

Geçmiş dönemde de Haiti'ye, Somali'ye, Endonezya'ya ve ülkemizin birçok şehrine yardımımız mevcuttu. Sakarya'daki okullara ülkemizin doğusunda olan birçok şehrinin okullarına kitap yardımımız oldu. Endonezya'da kurduğumuz futbol takımına Tatangalar adını verdik ki sevdanın ve yardımlaşmanın yeri ve ilgi olduğunun ispatıyız."

"Küfre, şiddete ve holigan tavırlarına karşıyız"

Ultra kültürünü benimseyerek kurulan taraftar gruplarından biri olan Kırmızı Cephe, Diyarbakırspor takımını destekliyor. Çalışmalarına 3 Ağustos 2021'de başlayan Kırmızı Cephe, 27 Ağustos 2021'de Onursal Başkan Feyzi İhanlı, Kulüp Başkanı Turhan İlgün, İkinci Başkan Veysi Aysar, kulüp yöneticileri, teknik heyet, futbolcular ve 30 yıldır futbolu gönüllü veren Fırat Güneş, Orhan Tuma ve Hakan Varanlar öncülüğünde Diyarbakır'da kurulmuştur.

Kırmızı Cephe taraftar grubunun kurulduğundan beri olan Hakan Varanlar, Kırmızı Cephe'nin bir devam projesi olduğunu belirterek şunları söyledi: "Taraftar grubumuz yeni kurulmadı, 2000'lerin 'Kardesler' grubuna yasağına adını babalarımız, büyüklerimizimize bize armağan ettiği grubun mizisine sahip çıkmak amacıyla kuruldu. Kardesler Grubu şehirden takımları ayırmaksızın her koşulda eşit, sevgide, mücadele ve aynı duygularla yürüdüğü ifade göstermekle birlikte küfre, şiddete ve holigan tavırlara karşı olup sadece şehir için uğraş vermeziz sanırım bir gruplar."

Dünyada örnek aldıkları taraftar grubundan da bahseden Varanlar, "Dünya genelindeki tribünleri konuşmak gerekirse grubumuzda birçok kardeşimizle ortak bir grubu örnek alıyoruz. Örnek aldığımız grup Fas liglerinde mücadele eden Casablanca'nın Ultras Winners 2005 grubudur. Taraftar grubu olarak, ultra kültürlerini benimsiyoruz, antiyolunların ve taraftarların besteleri ile olan uyumları, koreografileri ve sesleri ile muhteşem bir gruba sahibiz. Eminiz ki birçok taraftar grubunu etkileyen bir ultra grubu vardır" ifadelerini kullandı.

Depreme birebir şahit oldular

"Aşevleri kurup"

yardımlar gönderdik"

Kahramanmaraş merkezli deprenden etkilenen illerden biri olan Diyarbakır'da yaşayan Kırmızı Cephe, depremin sokunu atlattıktan sonra hemen yardıma koşmuş: "Bizler Kahramanmaraş depremini birebir yaşadığımız olarak, taraftar grubumuz ve Diyarbakırspor yönetimin kurulumuzla beraber halkımızın bütün ihtiyaçlarını karşılamak için ilk günden bu yana seferber olduk. Depremden etkilenen çocuklarımızı ayakta ve oyuncağı yardımında bulduk. Şehrin farklı yerlerinde kurduğumuz aşevlerinde yemek dağıttık. Bunun yanı sıra depremden etkilenen diğer şehirlerimizde de çok sayıda yardım tırı gönderdik."

"Takımın formalarını kendi ellerimize yıkadığımız günler oldu"

Takımın yaşadığı zorluklarda her daim yanlarında olduklarını vurgulayan Varanlar, futbol sevgisinin boyutunu şu sözlerle gösterdi: "Diyarbakırspor'umuz 2013'te maddi imkansızlıklar yüzünden Kocaeli deplasmanına gidemedi ve 3 puan silme cezasıyla karşılaştı. Sonraki haftasında evinde oynadığı Ar-sinspor ile beraber kalarak profesyonel liglerden amatör düştü. Bizim için çok acı bir gündü. Aylar, yıllar geçti hala da o acı unutamıyoruz. Takımımızın formalarını kendi ellerimizle yıkadığımız, kuru olsun diye ipe asığımız günler de oldu. İnşallah o acı duyguları anlattığımız zaman bile gözlerimiz doluyor, o zamanları göz önüne getirmekte büyük zorluk çekiyoruz."

"Halkımıza kardeş olmak için caba veriyoruz"

Taraftar grubunun işleyiş yapısından da bahseden Varanlar, "Grubumuzda 6 kişilik proje ekibi bulunuyor. Ekibimizin içinde yaratılmaya ve geliştirilmeye çalışılan bir takımın var. Projelerimizi de kısa

zamanda hayata geçireceğiz. Halkımıza kardeş olmak için caba veriyoruz. Kırmızı Cephe taraftar grubu bu şehirden bir temel atı ve kuruldu. Grubumuz, pazarda poşet taşıyan annelerin çocukları, hastası olan ailelerin refaktörleri, geçim sıkıntısı yaşayanların işçisidir. Özellikle şehirlerimizde esnaflarımız, işçi ve emeği kardeşlerimizin ihtiyaçlarını da yapacağımız projelerle karşılamayı hedefliyoruz" dedi.

Genç Fenerbahçeli taraftar üyesi Altuntemir:

"Birek yardım kampanyamız var"

Futbolda "İstanbul takımı" olarak bilinen takımlardan biri olan Fenerbahçe'nin taraftar grubu Genç Fenerbahçeliler, 23 yıl önce Sefa Kalyan tarafından kurulmuş, Genç Fenerbahçelilerin önemli isimlerinden olan Metehan Altuntemir, ultra kültürüyle ilgili düşüncelerini paylaştı:

"2000 yılında Sefa Kalyan'ın kuruculuğundan sonra Genç Fenerbahçeliler, üniversitelerde ve liselerde oluşumların devam ettirerek varlığını sürdürmüştür. Bizler Genç Fenerbahçeliler olarak okullarımızda, üniversitelerimizde ve şehirlerimizde takımlarımızla devam ettirmeye her koşulda çalışıyoruz. Tribünlerde, şiddete ve holiganlığa karşı olmakla birlikte sporun birleştirici bir gücü olduğunu da inanıyoruz. İyi günlerde, kötü günlerde çıkar yönetmek için, maddi ve manevi olarak her zaman takımlarımızla çalışıyoruz."

Depremzedeler için atıkların sahaya atılması

Süper Lig'in 23. haftasında oynanan Fenerbahçe ve Beşiktaş arasında gerçekleşen mücadelede Türkiye işi, Fenerbahçe seninle" sloganıyla sahaya atılan atıkların belirlen Altuntemir depreme ilgili şunları söyledi:

"Kahramanmaraş merkezli yaşanan deprem felaketinin ardından başlattığımız yardım kampanyasına taraftarlarımız yoğun ilgi gösterdi. Depremden etkilenen vatandaşlarımız için battaniye, mont, kazak gibi kişisel malzemelerden oluşan yardım kolileri taraftarlarımız ve vatandaşlarımızın desteği ile trilara yüklenerek kulübümüzün önderliğinde deprem bölgesine gönderildi."

Yalnızca takımlarına destek vermekle kalmadıkları birçok yardımda bulduklarını vurgulayan Altuntemir, "Birek yardım kampanyamız var. Bizler Türkiye'nin dört bir yanında oluşumları olan büyük bir grubuz ve sürekli iletişim halindeyiz. Daha önce ülkemizde yaşanan depremlerden dolayı zarar gören ailelere atık ve mont desteğinde bulduk. İyi günlerde, kötü günlerde yardım için ailelere yardım için ulaştık. Bizler Genç Fenerbahçeliler adı altında yardım kampanyalarında bulunmaya devam ediyoruz. Bunun yanı sıra ultra kültürünü dibine kadar yasıyor ve yasatıyoruz" ifadelerini kullandı.

Simsökleğin sesi Cakay:

"Ultras kültürü holiganlık değildir, yardımlar yapılıyor"

Adana da varlığını sürdüren ve toplumsal birçok meselede de gündem olan Adanademisspor taraftar grubu Simsökleğin tribün lideri Ahmet Cakay da grubunu anlattı: "1990'lı yıllarda başlayan taraftarlığımız 1996 yılında resmîyete döndü. Amacımız takımı destek vermek ve ultra kültürünü yaşatmaktır. Ultra kültürü holiganlık değildir. Futbol, insanları cezbeden, birlik ve beraberlik sağlayan ve görsel şölen yaratan bir kültürdür. Sahaya madde atmak asla bir ultralık değildir. Bu tür davranışları kınıyoruz ve desteklemiyoruz. Me-

sale yakarak bile insan sağlığına zarar gelmeyecek şekilde görsel şölenimize takımlarımızla destek amaçlı sergiliyoruz. Dünyada bunun örneklerini Polonya tribünleri daha güzel bir şekilde sergiliyor."

"Öğrencilere ve okullarımıza maddi destekte bulunuyoruz"

Taraftarlarımız yalnızca takım desteğiyle sınırlı kalmadığını vurgulayan Cakay, "Tribünlerimizde sadece mesale yakarak görsel şölenlerde bulunuyoruz, bunun yanı sıra Simsökleğin grubu olarak yardım kampanyaları düzenliyoruz. Öğrencilere ve okullarımıza maddi destekte bulunuyoruz. Vatandaşlarımızın Ramazan aylarında gıda yardımı gibi yardımlarında da bulunuyoruz ve yardımda bulunmaya da devam edeceğiz. Bizler holigan değil ultra kültürünü yaşatan biregileriz. Holiganlık çok farklı bir kavram. Holiganlık yapmaya çalışarak çevremize, arkadaşlarımıza, kardeşlerimize, annelerimize, babalarımıza maddi ve manevi destekte bulunmazdık" dedi.

Spor muhabirinin gözünden ultra kültürü

"Tribünde holigan tavırlara karşıyız"

Unan yıllardır spor muhabirliği yapan Serdar Sarıdağ ultra kültürü ile ilgili tecrübelerini paylaştı:

"Ultra dediğimizde elbette aklımıza dünya üzerindeki sağır tribünler geliyor. Futbolda tribüne ortaya çıkan şeyi yitirdiği, yıllar geçtikçe birçok ülkenin kültürlerinde farklı kimbiklere büründü. Ultra kültürünün bugünkü hali ülkelerin konularına göre farklı kazanmıştır ve bunun içerisinde birçok sosyolojik etken vardır. Seyircisi olan her kulübün kendine has tribün kültürü olmakla beraber birçok taraftar grubu mutlaka ultra kültüründen etkileniyor. Bizler tribünde holigan tavırlara karşıyız."

Tribünlerde kontrolün sağlanması ve holiganlığın önlenmesi gerektiğini düşünen Sarıdağ, "Tribün kültürü, insanlara zarar verişine bir kültür olmaktan çıkar. Falanca takıma destek veriyoruz demek yerine sevgilik bir taraftarın demek daha doğru. Ölmeye ölmeye geldik diye başlayan bir tezahürat mantıklı bulmamız pek de doğru olmaz. Sahaya gireriz, sahaya gabceniz maddi atan, rakip takımın taraftarına şiddet uygulayan, çocukları ve ailelerini statuya gitme istediğini soğumsına neden olan grupların kendilerini ultra diye nitelendirmeleri çok doğru değil. Kendini kontrol edemeyen holiganların" ifadelerini kullandı.

"Taraftarların iyilik yapma cabası bizi mutlu ediyor"

Dünya tribünlerine de değinen Sarıdağ, "Mac serüvensi oyunun tepki etmez, gereken yerlerde tepki gösterme ve oyuna değer katma açısından en iyi tribünler İngiltere'de. Zaten orası gezegenin en çok izlenen ligi. Yetenek olarak söyleyebiliriz. Pazarlama, sunum, kalite, keşif alma hepsi var. Futbol insan olsa İngiliz olurdu. Genel olarak baktığımızda bütün taraftar gruplarının içerisinde iyilik yapmaya çalışan çok insan var. İşin bu tarafı yani taraftarların iyilik yapma cabası bizi mutlu ediyor. Tribünler şiddetin yerine bu yönlerini ön plana çıkararak" dedi.

Dünyada sırasıyla, ekonomik ve sosyolojik boyutta birçok dönüşüme neden olan futbol, taraftarlık kültürleriyle de dünyaya deşirmeye devam ediyor. Küfre, holiganlığa, şiddete, ayrımcılığa karşı olan ultra kültürüne sahip taraftarlar, ultra isimden de anlaşılacağı üzere takımlarına aşırı bağlılık gösteriyorlar. Bu kültür ile hayatın dinamiği yeşil sahalar ve tribünlere yansıyor. Ultra kültürünün yaşaması futbolun sportmen, yardımsever ve barışçı yönünün görünmesi için önem arz ediyor. Futbolun efsane ismi Süleyman Seba'nın da dediği gibi: "Futbol sadece şampiyonluklara sevinmek değildir, bunu belli şeylere sahip çıkarak yaşamaktır."

